

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, bytem Dělnická 1140, Lomnice nad Popelkou, adresa pro doručování nám. Míru 219, Sobotka, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 17. 5. 2013, č. j. 12987/13/5000-14502-706053 a č. j. 12989/13/5000-14502-706053, k námitce podjatosti vznesené žalobcem proti všem soudcům správních senátů Krajského soudu v Hradci Králové,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Hradci Králové Mgr. Marie Kocourková, JUDr. Magdalena Ježková a Mgr. Helena Konečná **n e j s o u** vyloučeny z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 31 Af 61/2013.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou adresovanou a doručenou dne 1. 8. 2013 Krajskému soudu v Brně domáhá zrušení rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 17. 5. 2013, č. j. 12987/13/5000-14502-706053 a č. j. 12989/13/5000-14502-706053, a jim předcházejících rozhodnutí Finančního úřadu v Semilech ze dne 15. 10. 2012, č.j. 62341/12/258930605125, a č. j. 61954/12/258930605125, dále vyslovení nicotnosti uvedených rozhodnutí a přiznání odkladného účinku podané žalobě.

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 15. 8. 2013, č. j. 30 Af 68/2013 - 13, byla věc postoupena Krajskému soudu v Hradci Králové jako soudu místně příslušnému. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 2. 9. 2013.

O žalobě nebylo dosud rozhodnuto.

Žalobce Ing. J. H. v podání ze dne 24. 11. 2013, které bylo adresováno a doručeno Krajskému soudu v Hradci Králové dne 27. 11. 2013, vznesl námitku podjatosti všech soudců správních senátů Krajského soudu v Hradci Králové. Projednávaná věc proto musí být podle názoru žalobce přikázána jinému soudu téhož stupně z důvodu delegace nutné, neboť jinak opět reálně hrozí, že uvedenými soudci Krajského soudu v Hradci Králové

bude pokračováno v dalším pokračování nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudu.

Soudci úseku správního soudnictví Krajského soudu v Hradci Králové v písemném vyjádření ze dne 10. 1. 2014 uvedli k žalobcově námitce podjatosti, že: *„Každý z níže podepsaných soudců s účinky pro každého z nich prohlašuje, že ve shora označené věci se necítí být podjatým a není mu ani známa žádná skutečnost, ze které by mohl vyplynout důvod případných pochybností o jeho nepodjatosti“*. Toto prohlášení podepsali soudci JUDr. Jan Rutsch, předseda senátu, Mgr. Marie Kocourková, předsedkyně senátu, JUDr. Magdalena Ježková, JUDr. Pavel Kumprecht, Mgr. Helena Konečná, JUDr. Jana Kábrtová, JUDr. Marcela Sedmíková a JUDr. Ivona Šubrtová.

Je-li účastníkem řízení vznesena námitka podjatosti všech soudců určitého soudu, a přitom je již zřejmé, kterému soudci (soudcům) je či bude věc přidělena, je účelné se zabývat otázkou podjatosti jiných než těchto soudců jen za předpokladu, že u nich bude shledán důvod k vyloučení. V případě, že tomu tak není a že tedy nic nebrání v tom, aby soudci, jimž věc byla či bude přidělena, ji vyřizovali, postrádá zkoumání podjatosti dalších soudců daného soudu smysl, neboť vůbec není dán důvod ke změně okruhu soudců, kteří mají věc vyřizovat. Žalobce namítl podjatost všech soudců Krajského soudu v Hradci Králové, jednajících a rozhodujících ve správním soudnictví. Podle rozvrhu práce však již věc byla přidělena senátu 31 Af Krajského soudu v Hradci Králové, který bude rozhodovat ve složení: Mgr. Marie Kocourková, předsedkyně senátu, JUDr. Magdalena Ježková, soudkyně a Mgr. Helena Konečná, soudkyně. Nejvyšší správní soud se proto bude nejprve zabývat tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k těmto třem soudkyním. Teprve byla-li by shledána důvodnou a byly-li by tyto soudkyně vyloučeny z projednávání a rozhodování věci, přistoupil by Nejvyšší správní soud „v druhé fázi“ ke zkoumání podjatosti ostatních soudců Krajského soudu v Hradci Králové. I při posuzování námitky podjatosti je totiž nutno respektovat zásadu hospodárnosti řízení, která v daném případě velí postupovat tak, aby podjatost jednotlivých soudců byla prověřována jen dotud, dokud se nenajde potřebný počet soudců, kteří jsou ve vztahu k věci nepodjatí a kteří tedy mohou ve věci jednat a rozhodovat (srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 – 34, dostupné na www.nssoud.cz).

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci *„vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“* Podle ustanovení § 8 odst. 5 věty čtvrté s. ř. s. musí účastník řízení námitku podjatosti zdůvodnit a uvést konkrétní skutečnosti, z nichž podjatost soudce dovozuje.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce

pokračování

v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Za poměr k věci se považuje přímý zájem soudce na projednáváné věci, zejména zájem na jejím výsledku. Vyloučen by byl také soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům – kromě vztahů příbuzenských a obdobných vztahů – mohou vzniknout i tehdy, je-li soudcův vztah k účastníkům, případně zástupcům, přátelský či naopak zjevně nepřátelský.

Žalobce v námitce podjatosti tvrdí, že soudci Krajského soudu v Hradci Králové, jednající a rozhodující ve správním soudnictví, jsou podjatí v projednáváné věci z důvodů dřívějších, „*neboť jinak opět reálně brozí, že ... soudci Krajského soudu v Hradci Králové bude pokračováno v dalším pokořování nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudu*“.

Soudkyně správního senátu Krajského soudu v Hradci Králové, který bude rozhodovat o žalobě Ing. J. H. proti správním rozhodnutím (Mgr. Marie Kocourková, JUDr. Magdalena Ježková a Mgr. Helena Konečná) ve svých vyjádřeních k námitce podjatosti uvedly, že žádná z nich se „*ve shora označené věci ... necítí být podjatá a není jí ani známa žádná skutečnost, ze které by mohl vyplynout důvod případných pochybností o její nepodjatosti*“.

Nejvyšší správní soud má z uvedeného za to, že neexistují žádné pochybnosti o nepodjatosti soudkyň Krajského soudu v Hradci Králové Mgr. Marie Kocourkové, JUDr. Magdaleny Ježkové a Mgr. Heleny Konečné při projednávání a rozhodování uvedené věci z důvodu jejich poměru k účastníkům. Je tomu tak především proto, že těmito soudkyněmi uvedené skutečnosti ani náznakem nesvědčí o dřívějších nebo současných vztazích a vazbách, které by zavdávaly v uvedeném směru jakékoliv obavy.

I skutečnost, že by žalobce byl případně přesvědčen o opaku, ještě ani v nejmenším není důvodem, pro který by bylo nutno považovat uvedené soudkyně krajského soudu za podjaté. Žalobce má nepochybně právo na svůj názor, ten však není podložen žádnou objektivní skutečností, z níž by se mohl dovozovat opak. Z tvrzení žalobce ani ze skutečností, jež lze shledat ze soudního spisu, nevyplývají byt' jen náznaky toho, že by zde existoval vztah uvedených soudkyň k dané věci a k účastníkům, jež by dosahoval takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti tyto soudkyně nebudou moci nebo schopny nezávisle a nestranně rozhodovat.

Z obsahu spisu rovněž nevyplývá, že by se soudkyně Krajského soudu v Hradci Králové Mgr. Marie Kocourková, JUDr. Magdalena Ježková a Mgr. Helena Konečná podílely na projednávání nebo rozhodování předmětné věci u příslušného správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Rozhodování věci v předchozím soudním řízení je třeba chápat nikoli časově (tedy jako jakékoliv řízení před správním soudem, jehož byl Ing. J. H. účastníkem a v němž se soudce podílel na rozhodování), nýbrž instančně (srov. č. 53/2004 Sb. NSS). Vyloučen by byl jen soudce, který by o téže věci rozhodoval nejprve v řízení u krajského soudu (případně Městského soudu v Praze) a následně pak v řízení kasačním u Nejvyššího správního soudu. O takový případ zde vůbec nejde, a námitka v uvedeném směru také nebyla žalobcem vznesena.

Zákon v ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. stanoví, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Postup soudce v řízení o projednávané věci a rozhodování soudce v jiných – souvisejících či nesouvisejících – věcech proto nemůže již ze zákona vést k vyloučení soudce, byt' by v těchto věcech byl žalobce neúspěšný (§ 8 odst. 1 s. ř. s. *in fine*). Právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost a účastníkův nesouhlas s právními závěry, které soudce dříve vyslovil, je při hodnocení otázek podjatosti nevýznamný. Postup uvedených soudkyň Krajského soudu v Hradci Králové v řízení o projednávané věci a jejich případné rozhodování v jiných věcech tedy nemá žádnou právní relevanci. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí či neústavnosti postupu soudu, které se projevuje polemikou s názory soudu a jejich zpochybňováním. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti. Námitka v tomto směru nebyla žalobcem výslovně vznesena, byt' by dikce námitky podjatosti „*neboť jinak opět reálně hrozí, že ... soudci Krajského soudu v Hradci Králové bude pokračováno v dalším pokořování nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudu*“ svědčila právě dřívějšímu skutečnému či domnělému rozhodování uvedených soudkyň v jiných věcech žalobce.

Nejvyšší správní soud proto o námitce podjatosti žalobce vůči soudkyním Krajského soudu v Hradci Králové rozhodl tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno.

V důsledku tohoto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu odpadá nutnost rozhodovat o delegaci nutné (§ 9 odst. 1 s. ř. s.). Je tomu tak proto, že v důsledku přednostního rozhodnutí o námitce podjatosti vznesené žalobcem a nevyloučení uvedených soudkyň z projednávání a rozhodování předmětné věci, nenastala situace, že by

pokračování

pro vyloučení soudců specializovaných senátu místně příslušného soudu nebylo možno sestavit senát.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. ledna 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu